



ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Соединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

№ 68 (12158)

1983 чылдың март 23, среда

1925 чылда түндүздөттүгөн

Өртүз 3 коп.

ЮГОСЛАВИЯ ЖЕ АЛБАНЫЧ АЯН-ЧОРУУ

ЮСФР-ниң Завилдин куусемчи веча-ниң чалаанын Бугаар СЭП ТК-ның Политбюро кеңигүн, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. А. Тихонов албан ужурунда найыралдыг аян-чорук кылып Белградче март 21-де үнүпкен.

СЭП ТК-ның Политбюро кеңигүнү, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазынын бирги оралакчысы Г. А. Алиев, СЭП ТК-ның Политбюро кеңигүнү, ССРЗ-ниң даштыкы херектер министри А. А. Громыко, СЭП ТК-ның секретары Н. В. Русаков, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазынын оралакчысы А. К. Антонов, Н. К. Байбачан, И. И. Бодил, В. З. Дымшич, Л. А. Ностанов, Н. В. Мартынов, Г. И. Марчук, З. Н. Нуриев, Н. В. Талызин, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелинин херектер эргелекчиси М. С. Смирт-ков, ССРЗ-ниң министрлери, еске-даа албан кижилери ону Внуково аэродромундан үздүнер.

ЮСФР-ниң ССРЗ-де херектеринге түр бүүрөттүргөн Д. Штрбац үздүнеринге аразынга база турган.

СРЗ-ниң даштыкы херектер министри-ниң бирги оралакчысы В. Ф. Мальцев, даштыкы салгы-министринин бирги оралакчысы Н. Д. Комаров, ЭХН-ның даргазынын бирги оралакчысы В. Г. Морозов, ССРЗ-ниң Күпүлөн даогазынын оралакчысы Н. Н. Инноземцев олар Н. А. Тихоновту оң аян-чорукун үзүндө үздү чорукчулар.

Н. А. Тихонов болгаш ону үздү кижилер ол-ла хүн Белградта чеде берген.

(СЭТА).



Коммунист Геннадий Яновлевич Кострицев Кызылдың автосептелге заводунда 22 чыл ажалдап келген. Бо үнүң иштинде ол тонарнын, электросварщиктин, фрезеровщиктин нарын мергежилдерин кууседиң, хой аныктарын тускай мергежилдерге өөртенен. Хоочун дагыныкчы кала-даа үлгерилер ажалдап чорур, ажалды багай кылып, үрей кылышыкыны болдурган дитил көрбөз. Ынчангаш аң сепкилдиг, кызымаккай күш-ажылы, хой-иничини чорук-биле коллективинде ол мандалды.

— Кол мергежилим тонар кини мен-Ук мергежилим айы-биле заводка 1979 чылга чедир амылдааш, оң чамытта-рынга элзэн каш аныктарын өвөрдип каан мен. Амгы үеде комсомолчу Михаил Власовту шифовиштин мергежилдине өвөрдүп, ийилзэн бир зено болуп ажалдап турар бес. Михаил ам ийги разра-тын шифовиштин, ажалынга кызымаккай-ини кергүз берген. Ол маңа амылда-ла бир чыл чедип чорур, бо хүннерде шөлзөп турар кини — деп, Геннадий Яновлевич чугаалаар болду.

Мотор участогу — заводтун кол учас-токтарынын бирээзи. Ол харысалгалыг участогун автомашинанын шенетелчек өвөктөрү-биле үзүтпел чок хандылар ха-рысалгалыг даалганы хоочун дагынык-

чы коммунист Геннадий Кострицев бол-гаш оң өөреникчизи комсомолчу Михаил Власов оларнын звенону кууседиң турар. Зено ажалдыг шынарынче кол ничзэнгей-ни салган. Оң кеңигүннери бо чылын бедиткен социалист хүлзэлгени алган. Күш-ажылдыг будурукчулук бедити-шкан, маартап санымда аны-бүрү мар-калыг 195 шенетелчек өвөктени олго чааптып кылы болгаш 3750 рубльниң ба-разындыг продукцияны будуруп. Ажалдын культуразын бедидип, продукцияны чүгө-зи шынарыг кылып, күш-ажылдыг са-гылга-чорумун быжыг турал.

Хоочун коммунист звенону сөзүңе ээ болуп, бирги кеңесталым планым чедиш-кинниң куусемчилиге бүрүн бузуурадыг ажалдап түспө. Олар бо чылын эркен-ийи айында планым 102 хуу куусет-кен. Геннадий Яновлевич заводта ийел-ий-лиг хей-иничиниң бирээзи. Ол — административиян ажал-чорудулганын контролээр комиссиянын болгаш улусчу контроль бөлүгүнүн, профсоюз комитети-нин кеңигүнү.

В. МААДЫР.

ЧУРУКТА: коммунист Г. Я. Кострицев болгаш заводта анык фрезеровщик Ми-хаил Власов олар ажал чедиңде.

Ю. КОСАРЬКОВТУН ФОТОЗУ.

КОЛЛЕКТИВТИГ КЕРЭЭНИН КУРЛАВЫРЛАРЫ

БЕЛГОРОД. (СЭТА-ның тускай корр.).

Коллективтиг керээни СЭП ТК-ның Политбюрозуңуң негелделеринге дүүштүр колхоз болгаш сов-хоз будурукчаларын шийгээ-дип непередирин-биле хол-башкан организацик ажалды күштөлдүр талазы-биле со-ругаларын Белгород март 18—19-та болган бүгү-эвилел чөвүлел хуралында чугаала-жып көргөн. Эвилелдешкен республикаларын компар-тияларын ТК-ларын, СЭП ТК-ның крайкомпарын болгаш обкомпарын сек-ретарларын, эвилелдешкен болгаш автономн республи-каларын колхоз ажал-агы министрлери, чамдык агро-үлөттүр комплекстерин, бот-орукта-чарыла байддалары-га ажалдап турар коллек-тивтерин удурукчулары чөвүлел хуралга киришкен.

Чыгыштарын чыгыш-биле уткааны СЭП ТК-ның Политбюро кеңигүнү, СЭП ТК-ның секретары М. С. Гор-бачев чөвүлел хуралга чүө-чугаалап.

Коллективтиг керээни кол-хоз болгаш совхоз будурукча-ларын непередирин талазы-биле организацик ажалды күш-тедир дугайында айтыры-ны СЭП ТК-ның Полит-бюрозу чоокта чаа чугаала-жып көргөн деп, ол демдег-дөө. Ол дөргө, колхоз бол-гаш совхоз будурукчаларын ажалындыг бедидер, сагылга-чорумун болгаш бот-орукта-чарылазын быжыглаар херек-ке күш-ажылды организас-таарын болгаш төлөврүн депшилел хевирин Топ Комитет улуз ужу-дур-да, саям турарын де-решкен турар-дыр.

Продукция будурун ку-вөлдөр талазы-биле улуз болгаш харысалгалыг со-ругаларын СЭП ТК-ның XXVI съездин колхоз ажал-агы-нын мурунга салган болгай. Ынчангаш хоуларнын дү-жүттүп болгаш мал ажалы-нын продуктууун калчаа бедидир, колхоз ажал-агы-га капитал салымшынарын-ны дедир эгилдиктерин калдыг арга-биле көвүдери-ли. Бистин ажалындыг калдыг арга-биле улам дөштү-тү, түнөлдүг болуурамы, бистин буртунга хөтүлдө-дүшкүлүштерин калчаа дүрдөдүрүл, айттыганын планнарын болгаш даалга-ларын чугаа чока кууседи-рин калчаа чедиң алыр-га? Бо айтырталар амгы үеде чидил-биле тургустуну тур-р.

Ол айтырталарга харын-сорууга оларын чидирг чок өстүрүп, доруктурар бо-лур — деп Татьяна Адыж-аева чугаалаар болду.

Малчынын чугаалап тура-рын шын. Мал ажалында берге-үе моон сонгаар-даа болур. Хар чаа эрип өгөдөн, чылын орой. Оң уламдыдан хураган-нары агаарадыг үндүрүп дөштү, соокка, шыкка азым-баа болур. Оң хураганнар аарым дөзрин малчын бү-рүз билш, харысалгалыг бо-лош олары чон. Ынчангаш совхозтун ажал-иничилери мал кыштагалаашкынын орга-низастыг эрттирер, чаш төл-дү бүрүн камгалап алыр дөштү бүгү күштү мөөңнөп, тура-соруктуг ажалдап турарын оларын ажал-иничинден кор-дүм.

Малчынарже автомагистин чорук турар. Ол чорукта-лаа хүн бүрүн чугаала хер-егел бараанын чок боор. Малчынарже херек-ле чүө боор дөштү, кыраовый салыктар, фуфайкалар сөөртүп алган келир боор-дур — деп малчынар хоумал чугаалаар болуура. Совхоз мал-чынарын ажал-иничилери хан-дырар-биле тускай машина-ны быжыглаар. Ол доктаамал чорук турар.

Малчынарын чыгыткан со-лун, сөткүлдөдүр чеди-ри-биле тускай почиталоп тургуспаан. Ону хойку бри-гадазын бригадир боду че-дирер турар. Ол хараппа-ле ону чөгүрү ой-шаала чеди-рес, айда 2-3 катан эксээр. Ын-ча хой солууну чыгыс угаа номчуру берге дөзрин мал-чынар чугааладылар.

Малчынарын хоумалдын алар талазы-биле совхозтун дирекциязы, партокм болгаш колхоз Советтин куусекому дөштүгү хемчегерин алыр негеттин турар.

Н. ДАЖИМАЙ.

ларын СЭП ТК-ның ноябрь (1982 ч.) Пленумунун ший-гелеринге, ССРЗ-ның тур-густунганын 60 чылга тураспааткан байырыг ху-рала эш Ю. В. Андропов-тиң илеткелиге, Кара Мар-и-тиң туртутулган хүнүндө боор 165 чылга тураскаа-кылдыр «Коммунист» жур-налга оң парлатынган чү-лүпө айткан.

Ажал-агы болгаш кул-тура тургузушкунуң бүгү-ле улаанышкынарынга чаа идигин боор ол харын-ларын кол утказы болуп ту-рар. Шынарыг, будурукчу-лук күш-ажылга, инициати-вага болгаш ажал-иничи чо-рукка идигилгидыг байдда-лары — экономиктиг, орга-низастыг байддаларын тургу-зары, күрүлөш, чоңун ишти эрге-ажыктарып са-гымы дөшт харысалгалыг бедидер, партияны, күрү-нелти болгаш күш-ажылды сагылга-чорумун калды-даа үрөшкисинеринге уду-р шийтирлери демсөлдү чор-дары эргөжөк чугула.

Коллективтиг керээни ажалыра бо бүгү айтыры-ларын шийтирээриниң эң чугула аргаларын бээрзэн болуп турар. Коллективтиг керээ Бугаар ажалдан турар ажалдар бир дөмөй байдда-ларга тура-даа, шөлдүң чап-гыстың хемчөлдөдүр про-дукцияны 20—30 хуу хой кыдыр үргүзүп ап турарын оларын хой чылдарла иреткелиге байддала турар. Ындыг коллективтерде күш-ажылдыг будурукчулар ыра-кта бедик, продукцияны бот-уток чык, ыччангаш калы-тал салымшынарында эгилдик ыракта хой болуп турар. Ажалдарын түс-түз хөвөрлөп куусеткен хем-чөлдөргө эвес, а эңс түн-дөлдү чедиң алыр-га — бедик шынарыг хой продук-цияны алыр-га ажалдыч-ларын хуула сонургалыг бо талазы-биле кол рольду ойлап турар.

Коллективтиг керээни ажаллап турар будурукча са-лырларын ажалындыг түн-дөлдөдүр талазы-биле то-ларгай чиктерин М. С. Горбачев айткан. Коллек-тивтиг керээ Бугаар ажал-дап турар бригадаларга, зе-поларда болгаш еске-даа салбырларда ажалдычлар-нын хуула эрге-ажыктарын болгаш коллективтиг эрге-

ажыктарын продукция буду-рун куушдур херекке ко-дөз ажал-агынын плати со-ругалары-биле чогуучалыг кылдыр холбаштыры турар. Ажалынарын, колхозчу-ларын, күш-ажыкты коллек-тивтерин даштыкы ажал-агынын херектерин угап-башкарынга хаара тууш, олар будурукча алыр-га, боттары ажал төлөврүн боориниң корум-чорумун то-дардыг турар.

Оратор чыгыпкан дуржу-галыг үнелин айткан, кол-лективтиг керээ кодо ажал-агынын калдыг-даа хөвир-лиг продукцияны будурукчу-лук үндүрүлгө ажалындыг дем-дегдөө. Кылыганы барым-даалат төлөри-биле дензир-ге, керөөлү арга бүгү тава-рылгаларга улам бедик сөөг-гү түнөлдөдүр алыр-га хан-дырар. Күш-ажылды органи-заастарын болгаш төлө-риниң ол таарымчалыг арга-зын арышкыдыг көстүп тура-ла, коллективтиг керээ-ни амдызында оокум бо-гаш чогуур хемчөлдөгү чет-тес кылдыр ажаллап турар. Коллективтиг керээни ажалла-ры колхозтарын болгаш сов-хозтарын удурукчу кадр-ларында, колхоз ажал-агы организацин болгаш ажал-агы планнашкыны болгаш эконо-миктиг аналитик кылырын, будурукчу угап-башка-рынын болгаш организас-таарын шийгелел бедидер, технология сагылга-чорумун ажалыг алыр-га, экономика ажалындыг ажал-агы болгаш, дыка экиж-дери негиз турар.

Чамдык черлерде күш-ажылды коллективтерин чө-ткөдө тургузарын сау ба-рындаалып кылым турар. Ын-дыг коллективтерин органи-заастага эки туралыг прин-цип үрөлдү болгай. Күш-ажылды төлөврүн болгаш маптал ажалын боориниң корум-чорумун тодардыг ажалдычларын саала-о-алы тоовас чорук бар. Ко-хозтарын болгаш совхозтар-ын удурукчуларындыг ке-рөөд айттыганын хүлзө-лөдүр куусеткен, кызылдер еске ажалдарже чардыкты-рар чоруктары эвөөс эвес.

Амгы үеде коллективтиг керээни ажаллаар чорук бо-ла, колхоз ажал-агы ми-нистерстволарын, ведом-стволарын, колхоз ажал-агынын эртем-иничиле ал-ган даштыкыдан келген ажал-чыларын чугаалаар, хура-ла хүлзөң ажалын «Деле-гейин парламенттеринге, чааактарынга, политиктиг партияларынга болгаш уае-тарынга» кыйгырып, еске-ла материалдар ол номда кирген. (СЭТА).

бан черлериниң профвизел организацин практиктиг ажал-чорудаларындыг чугу-ла улаанышкынарынын бирээзи боор турар. ССРЗ-ның Колхоз ажал-агы ми-нистерствоу, ССРЗ-ның Но-гаа ажал-агынын минис-терствоу, ССРЗ-ның Аш-чем үдөтүрүлүш министр-ствоу, ВЦСПС, ССРЗ-ның Күш-ажыл куркуму-биле ка-ды коллективтиг керээни шийгелдир, ажаллаарын организаастарын талазы-биле ажалды улам-па калбар-тыр, чер-черде ажал херек-терин байддалып ханым-биле көөрү, ажал-агынын удурукчуларын болгаш специалистеринге дөштүгү дуулаары, ол сорулгаларын шийтирээринге эртем-ини-чиле институттарын болгаш күш-ажылды эртемге үздө-лөп организастарын ажал-агы ажалындыг топтерин калбаа-биле хаара туудары не-геттин турар.

СЭП ТК-ның май болгаш ноябрь (1982 ч.) Пленум-ларын шийтирээрин, Аш-чем программаны кууседиң чорук база ажал-агынын чорударын чаа негелделерин-че шийтир-даа партия ко-митеттеринде, партия эге организациларындыг кодо-те организаци болгаш идеоло-гик ажалдарын улам бедид-дегдөө организастарын, оң дөштүгү болгаш өкө-сү түнөлдүг болурун бедидер негиз турар. Амгы үеде дөштүгү ажал-агынын ко-лодотторун ажалдарынча кичиргеш уладылар, ажалдыг бүрүнүк ийи-лел будурукчаларын хөтүл-дөз дөшт харысалгалыг бе-ди-биле мөдөрө билдирне кичиргеш, чери, техника, оскер-даа куруларынын улам ажалын кылдыр түнөлдөдүр чедиң алыр-га оңа чугула боор турар.

Бир эвес дыка хой эки эгелзешкисинерин партия ра-компары, партия эге органи-зациларын шыгыг дөштүгү болза, чогуу-ла ычкан олар калбаа-биле непередирин бол-гаш ажал-дуузалыг болурун практика коргүзүп турар. Ол коллективтиг керээни буду-рукча непередирин, ажал-лаарында база дөрт хамаа-рык турар. Ол дугайы Н. Ко-лаев областта партиянын Бугаар райкомунун, партия-ның — Ростовта—Миллерово, Саратовта — Балаково, Бел-

городта—Белгород, Орёл об-ласта— Глазуново райкомна-рындыг дуржулгалары херечи-леп турар. Колхоз болгаш совхоз будурукчаларын ко-лективтиг керээни калбаа-биле ажаллаарын хандыра-рынга партия райкомпары-нын организацин ролго ол черлерге шийтирлери ужу-дузалыг болган.

Бо чылды коллективтиг керээни массалыг-биле ажал-лаарын аге үе-чадазы бо-лудур херек. Ынчангаш күш-ажылды организастарын болгаш анал идиң боориниң ол дешпилелгил хевир он бирги бөд чылда колхоз болгаш совхоз будурукча-ларын практиккалыг быжы-биле кирген турар ужураут.

М. С. Горбачев түнөлдө бо чылдыг колхоз ажал-агы продукцияны будурун бол-гаш садарын көвүдөдүр та-лазы-биле планнарын күс-сөдүрүн бүгү-ле практиктиг ажалдарын СЭП ТК-ның ноябрь (1982 ч.) Пленумунун шийтирээриниң негизин Бугаар Аш-чем програм-мазы-биле доктаамал тулга-тырар ужураут бис деп, чугаалап.

СРЗ-ның Колхоз ажал-агы министрлери оралакчызы И. А. Невзев, Белгород об-ластын Белгород районунун Фрунзе атыг колхозунун Даргазы В. Я. Горин, Орёл областын СЭП ТК-ның Глазу-ново райкомунун бирги сек-ретары Т. Н. Кополова, Ни-колаев областын Березан ра-йонунун «Тилекек» колхозу-нун бригадирин Л. Я. Шабалин, РСФСР-ның колхоз ажал-агы министр В. П. Никитов бол-гаш өскөдөдүр-даа сапалда-рынга коллективтиг керээни калбаа-биле непередир чор-ук чери, техниканы, колхоз ажал-агында бүгү материал-дыг куруларынын болгаш капитал салымшынарын үрө-түндөдүр болгаш таа-рынычалыг ажаллаарыга, сагылга-чорумун быжыгла-ры дөшт кадрларын харым-салгын бедидеринге идиг-ин кылыр оналал демдег-леттинер.

Чөвүлел хуралдын ажал-ында СЭП ТК-ның, ССРЗ-ның болгаш РСФСР-ның Ми-нистрлер Чөвүлелдериниң төп болгаш республика-ларындыг министрлериниң база ведомстволарындыг харым-салгалыг ажалдычлары ки-ришкенер.

К. МАРКС, Ф. ЭНГЕЛЬС
ДУГАЙЫНДА

«К. Маркстың болгаш Ф. Эн-гельстин дугайында са-кымшынары» деп номдуң ийги үзгө парлатын үн-ген. Ол болза, эртемниг ком-мунизмни үндөлдөкчилери-ниң дугайында эң-не доту чылдыг ном боор турар. Ын-да аны-агы кичирлери — Маркстың болгаш Энгельс-тиң төрөдирин болгаш чоок кичилерин оларын амы-дыралыг аны-агы үе-лери пролетарларын угуз башкылары-биле ужура-аргазы болган сурукчуларын-ның, дөштөгү ажалын болгаш революстун шимчөө-книң ажалдычларын, эртемдөдүр болгаш публицистерин бижээс очерктери база еске-даа ма-териалдары парлатынган.

СЭП ТК-нын чанында Марксы-Ленинни институт-лунун белектерин ол номну Политиктиг литература пар-лаар чер үндүрер, (СЭТА).

АНЫЯКТАРЫН
ҮЛЕГЕРИ

Кызылдың № 2 автотран-порт будурукчалары комму-нист В. Кузнецовтун удурт-каны комсомол-аныяктар бри-гадазы вени мунал турарлар-нын бирээзи. Ам ол коллек-тивтин күш-ажылды календа-рына апылдын төнчүзү.

Шалыкчы бонгаанын ке-жигүннери бо чылын баш-тайга ийи айында безин улус ажал-агынынга чүс-төмө аныг чыктыт планга немей сөөктөннөр. Комсомол-чу-аныяктарын ортузунга калбарган күш-ажылчы мар-галада Сергей Иванова, Алек-сандар Трышнин, Михаил Кузовлев олар наш удаа шыл-гаран, тилекечтерин оду-руун баштап келгенер.

С. СОТНАМ.

Улуз-Хем район.

Д. САЛЧАН.

ССРЭ-НИНГ ТУРГУСТУНГАНЫН 60 ЧЫЛЫ

СЭП Топ Комитетинин, ССРЭ-ниң Дээди Соединин, РСФСР-ниң Дээди Соединин 1982 чылдың декабрь 21—22-де каттышкан байырыг ху-рамын дугайында — Совет Социалист Республкаларын Эвилелиниң тургустунганы.

ның 60 чылы» деп етено-графтыг өтөттү Политиктиг литература үндүрер чер пар-лаан.

СЭП ТК-нын Чингиз се-кретары Ю. В. Андроповтун «ССРЭ-ниң адал чылы» деп илеткели, байырыг хура-ла киржикчилериниң бол-

гаш даштыкыдан келген ажал-чыларын чугаалаар, хура-ла хүлзөң ажалын «Деле-гейин парламенттеринге, чааактарынга, политиктиг партияларынга болгаш уае-тарынга» кыйгырып, еске-ла материалдар ол номда кирген. (СЭТА).

ТУДУГ БРИГАДАЗЫ

Алдым, Үстүң Хаялыг-Даг-ларын көрбөз кижилер ырактан көргө, хөтүл-дө. Хүлзөкк чартымында саргы-лык шыкшан кыт-кыт чоктаан мөстөрлөп. Артын талазы астыг хамаан чок, чадаг кижилер эртери берге калдыр калтыралар, алыс олары шөөр малдын бөзүлү ораны. Ол лагалары дөштүгүр кожа-кожа кыштагалар. Ол дөргө «Ан-Турт» совхозтун мал-чынарын турар чери-дир. Шак ол турмуалдыг лагалар-ны кызылалыг келген ийи аразында хөвүкүктү Сарыг-Ситен дээр. Ында 500 баш хой кирер чаа төлөвөлдүг калжазынын туудун хой ну-руу аныктарлап тургус-туган 10 хире кижилег бри-гадазын туудугулары кылым турар. Оон удурукчуу дө-гөм эгилерин, ууш шыраа мага-боттук, кирбей кара сал-дыг, соокка хүрөттүр долу-га берген чымык арып-тыра-лыг, үргүзүг каттырмаал чорук 30 хар четкен эрши Михаил Сергеев дээр. Ол баш-тай анаа туудугулан эгелзөс бодунуң күш-ажылга кызы-

маандан эш-өрүңүң хүндү-келин чаалап ал, ол брига-дын удурукчулар чедир депшиң ол. Оң эвөөш ки-жигин, эш-айыралдыг ко-лективтиг эртекке юбилейин чылда планын оонадаларын ажык куусеткен, маптал-мапталга четкенер.

Он бирги беш чылдыг үш-кү, өөк чылым база-ла хуу-саа бетинде чедишкенин кууседиң дөшт хүлзөлдө-дүр боттарынын будурукча ху-рааны дугурушкан чыл эре-зилден бээр чаа кыштап ту-дууда чыгыс кижиги дөшт де-мниг, тура-соруктуг ажалдан турарлары бо.

Эрес-кеңээ туудугулар бо хүннерде хой калжазын ханааын тууду дооснал бо-ган чаш хураган доруктурар төшкүктү тууду-биле казы калжааларын кол туудуга-рыг май айга чедир кылым доозар дөшт ажалдыг тем-пиз дүргөдөткен.

Амдызында туудугулар орук эки турда, туудугулар чөргө чугула хөргөлдөдүг ту-дуг материалларын — борбак чудуктары, дилиг материал-дарын четчир-биле сөөртүг чедирин алганнар.

Үстүңде ажалдарын кылым будурукчалары хоочун туудугу-лар Оттукан Дунар-оол, Михаил Балчыг, Михаил Дорта, аныктар Олег Ша-мак, Игорь Дорта, Сонгукун Шожак оларын кырген үзүг улуз болгаш хүн үзүгү үргүзүг ажык кууседиң кел-генер. Ол шыкшан туудуга ажалдап турар хоочун чо-лаачылар Октябрь Ортун-оол, Кызылмай Монгуш олар оруктары багай тайга-эзим-перден туудугу кымык уу-тедирбей сөөртүп берия турарында туудугулар оо-рушкунуң илердин турар-лар.

Звеноуң ажал-инчилери Москваын мураккы буду-рукчаларын В. И. Ленинни туртутуң хуңуңдан бээр 113 чыл оюнга адал болду-рған коммунисттер суббон-ти апрель 16-да эрттирер ду-гайында патриотуг эгелзө-книң ийи-биле дөшт, ол хүн суббонтига бир демил-гү, чаа кыштагындыг ту-дууга будуң хуң ажалдаа-рын шийтирээдир.

С. СОТНАМ.

Улуз-Хем район.

Д. САЛЧАН.

ЧАСКЫ АЖЫЛДАРГА ЧАА ТЕХНИКА

Часкы хову ажалдарын хуузааы чоокчулаан, завод-тардан колхоз ажал-агы ма-шиналары кээп эгелзэн. Бир-ги кварталдын фондусуна көрдүгөн 158 тракторун 150-н чедип келген.

Хөвүн эрозияланга удуз ажаллаар чаа техника 80

культурачорун, ССР — 2,1 марканын 30 саяланы, БИГ — 3,1 марканын 200 андазын республиканын совхозтары алган.

Хөвүн болбааыралдыр бол-гаш тарылга кижир машин-налардан аныгга мал чөмө бе-леткээринге чаа техника ба-

за кээп турар. КС—2,1 мар-каның 100 коошка, синеңи үүрмөктөп кестирер КФ—1,8-тиң 8 машина, синең бөдүрүр 30 дырааш, 20 чүдүрүкү болгаш оон-даа еске машина-ларын ажал-агылар алган.

Бистин коор.

Х о й д а н - н а — х у

БЕДИК ХАРЫСАЛГА, АК СЕТКИЛ

Коммунист дугайында чугаа

Кызыл районда «Тере-Хөл» совхозун хоочун ийи-кадарчызы, Шынаа көдө Советтин депутаты, коммунист Сарыг-оол Докуланович Коз-биле чатыс эвес удаа ужурашты. Ооң чымыштыг болган харымсалгалыг акжыл-биле танышкан мен. Топтуг-томааныг, акжыл-биле будунтут, төлөнтүг мезгилдерин кижилер-ниц бирээ.

С.Д. Коз оон бирги беш чылдыг ийи чылда — 1982 чылда республиканын ийи-кадарчызын ортузунда социалисттик чарыкка тилекти болган. Төрүүр чүс баш кыгге оонаштыр 94 алайын менди, доруктурун өстүргөн. Амыр-дыш чок чымыштыг ийи ийи бектик түпсөгө чедирген.

Чалтачыг чараш ийи мал чыда, олар чымыр чеге эске акжыл кылып, чурттап шыдапас кышкан сөгүндүр. Оларын хун бурдуги акжыл-амдыралы ийи малды азырап, өстүрери-биле холбашкан.

Чамдык кижилер ийи чыр өт-сиген белектер алып деп чугаа дынаар болза, шаптал кийр-ле эдесинип, кайгазалаа хончу. А мурнакчы ийи кадарчыны шала күсөөр чаат, шулу ошту эилер ооналап алып. Соок, хат-шуургангыг кышкы хүнерде ол акжылтыг.

Ийи — ачыч болган кадарчы кижинин чарылбас шыда-чы өңүтү. Тайга-сынын бер-тинге беки оон чулуктарга, онуга-чингилдерге, улуг хатга дүжүн моондалалыр эвес. Ужар-турар деп чүе билбес ийи мал мурнак ээни кала-даа чедире бар.

Сарыг-оол Докуланович Коз район тутунга азы пайысы-дал Кызылга хураал-сугаа кижик чораш келгенде, ха-мыкты мурнай совхоз дирек-торунун база партокм секретарынын экижирин акжыл, аларын-биле бодунун бодал-дын, сапал-оонаш үлгери. Олар-биле чугаалагыр айты-рыг кара чатыс. Чүд ол «Тере-Хөл» совхозка ийи мал-

ды акжылтыг, орулгалыг кы-дыр азырап өстүреринин дугайында болур. Оон соонда аалынга кээр. Аалынга ка-дарган ийилеринин бакын дозуп, ийи-үш хонгаш, кашпа-гай шырак ой-ала чары-зын мурун алгаш, ол чоогун-да ийи кадарын турар өөрү-нүн коданарычче чорутар.

Чыл эгенинде «Тере-Хөл» совхозун ийилерин чатыс чеге чыгып алгаш, хураал-да чугаалашкан. Бригадир-ниц чугаа буга-биле акжылдар, «күш-акжылдыг сагыла-чуру-мун быжыглаар», «мурну-су-туу чугаа-а орулгалар са-дынныг турар» деген сөстөрүн уктазын дуржулгалыг ийи кадарчыны катан-катан хан-дыр бодал. Ийи кадарчыны өөрү Биче-оол Салчак, Шу-луу Чурук, Анна Шюон суг-лар база сапал-оонаш бе-рип, ийи акжыл-агымда бар чегестерин чалдынныг чок акжыл-биле чугаалашкан.

Ылаңгы Анна Шюонун малчыларын културлук амдыралын өнжикериче ам-даа чогуур кичээттейин сабанын турарын дугайын да шүгүмчүлдеп ийи мал болган шыгыг болган.

Соолуг ээлчег хоочун ийи кадарчыны Сарыг-оол Козда келген. Өөрү ону өртөктүг чүд-ле чугаалаар ийи деген-тиг кыт чок манааш олурун-каннар.

Ол чинк-чинк тура талааш, оомук чугаалап үнгөн:

— Багын чугаалаарга ба-чыды арлыр деп үгөргө чуга-аа бар. Мен буга-аа шүгүм-чүлдеп чүвени чугаала-шп тур мен. Чүгө шүгүм-чүлдеп чугаалаар эвес, а ха-рын бар чегестерин дүргөн чалатташ. Ийи акжыл-агым ийи акжылтыг болган ша-кыл чорудар организастыг акжылче лораш кирер.

Оон үнү чогуу улгалды, дымызла-дымызла, дорт болган шиктирлук аларган:

— Мен малаа бодум бодал-дынныг илдерин ийерим. Эш-өөр өөрөшп көргөш, ийи эвеси эшп көр-ле мыйна-ла-лаш, ол дүргөн хонгаш чугаалааш. — Совхозчука бир мун чеден бар ийи бар-дыр. Дорт чүс чөдөр ийи мыйды бар. Төрүүр ийилерин 26 хуузу

кызырап. Совхоз чүс төрүүр ийи оонаштыр чеден алай-ны алган. Бо көргүзүлгөр ку-ду-дур.

— Ам черле чүвү каптал-аа экил. Сарыг-оол Докула-нович? — деп, ийи кадарчызы Анна Шюон олурган черин-ден ковайын ора айтырган.

— Чүвү каптал-аа экил деп чүс? Манаа мээ харым дорт. Эргин чалдык-биле акжылдарын уштунар хе-рек — дөш, ол өөрү эргилдир көргөн. — Бүдү чыл дургу-зунда ийи эдериш, тайга-тап-дыны эргилдир көжүп кээр-дир бис. Кижин бүрүз чүг-ле бодуну думчуун бо-даар. Уе ам чугаа буга-биле акжылдарын негиз турар-дыр.

Амдыралдан хойну көргөн ийи кадарчызы, шынал-ла, үнелиг чүвени чугаалап, акжылтыг арга-сүмени кигирген.

«Тере-Хөл» совхоз күрүгө дүжар ийилерин дүргө де-дизин 120—130 килограмм чедире болза, оон улуг орулгалыг ийи болур. Ам күрүгө ийи турар ийилерин дүргө де-дизин дөшүп-ле чүс акжыл турар. Дуржулгалыг кадарчы ону база шүгүмчү-лөш. «Тере-Хөл» совхозун де-вискээринде кокарактар ба-за көвүдөш. Ийилерин дүдүн чип турар. Эрткен чымын совхозун 106 ийилер кока-рак турду чөш. Бистин чүгү-вустун согу чүгүнде ийи азы-рап өстүрүп турар совхозтар-нын мурнакты арга-дуржулга-зын өөрүгө ол чугаалаан. Ол акжыл-агымдарда ийи кадар-чыны ээлчег-звено чүрүмү-биле организастаан. Ийин ээл-чегин кадарчы депшигел-тиг арга.

«Тере-Хөл» совхозка ону чүгө акжылга болбаш? Сов-хозун ийилеринин чыда-лып кайы-лаа үнелиг док-таш түрүмчүлө чөдөрлөш-терме, турал хонгаш ко-нанарын тургузар. Анна ийилерин чурттап бакын баггалты. Чунар-бакчыны, акжыл-булуну турар. Ийи-ларын чөмөгөр мал чөмип кураалылар, кайа-хорашы турар. Ийилерге бичиш мо-торларын тургузар, электрия чымын акжылдар.

Кижилер мыйлап ийи-зыг сууржун амдыралче кирин.

Х. ОЯНДА-ООЛ.



Сендаж Күжүгет Барымын. Хемчик районун «Барык» совхозунун малчынын, ба-гай эвес көргүзүлгөсүн чедир ап-лаа чораш.

Ол хүндүгүг дыштанылга-же үш чыл бурнунаар үнэ-даа, акжыл-агымдыг малчы-нарынча почта чедирлестин хүлээнгөш, ону кызымаа күсөөшп келген.

Бо хүнерде С. В. Күжү-гет Бижиктиг-Хал бригада-зында малчын 20 коданнар-ны доктаамал эргип, хойжу-ларын чагыман солун, сет-күлдерин ой-лаанда чеди-рип турар.

В. СЛЧКАК.
ЧУРУКТАРДА: Ю. А. Гага-рин аттыг ымна-биле шап-танган Бижиктиг-Хал хойжу-бригаданын кеситүнери; почтачы С. В. Күжүгет.

А. МЕЛЬНИКОВТУН фото-лары.

Ы Я Ш БЕЛЕТЧИЛЕРНИН Ү Д У У

Хемчик анымыр-тымыш акжыл-агымдыг Хөдөр-гейинд Ак-Хемде ийи бе-летчээр черинде өртөдөн кежээге чедир акжыл үзүл-бес. Хар шыпкан эсим иштинде тракторларын, ийи жууручларын, хирээлдерин ийи-мында даагы чаржалашкан. Ын-да акжылдан Николай Куулар мяштарын бу-дуун ашташ, Хүреш-оол Оормантын башкарган тракторунга кожун бээр-ге, ону трактор бөдүктөп чымы салган мяштарже угалтар.

Ийи белетчилеринин бригадир Сарыг-оол Са-рыгларович Чамың Бри-гада кеситүнеринге даа-галарып берип, акжылды куулап, күсөөлөшп негиз турар. Бригадада акжыл шыгы үзөр, озаалдар ки-жалар ковар. Бригадир боду акжылга үлгөргөш. Ол ийилер алаан үлгөргөш-лесте база арга-арыгта мыйа болган черин ба-лаан чоп акжылгаарына чүтүлдүг.

Коллективте быжылаан машина-техника үлгөргөш-кип чок, бузуручтуг акжылдан турар. Ол бирги беш чылдыг өзөк чымын-ныг эгенинде шуудуру акжылдан турар бригада ийи айда 590 кубометр ийиш белекчөш. Ол дээр-ге пайдан акжыл.

А. ДОНГАК.

Улуг-Хем район.

ХҮЛЭЭЛГЕЗИН ЭДЕ КӨРГӨН

«Ийилер» совхозун хойжуу, Юнчиги юбилей медалдын эдилекчиси Ду-тээ-оол Давасович Эрендей чылдан чыда бектик көрү-зүлгөсүн чедир ап, хой-жулар ортузунга соци-алисттик чарыкка удаа-лаа тилекти болуп кел-ген. Ол оон бирги беш чыл-дыг үшүк өзөк чымында төрүүр 100 баг хойдан 102 хураганы камгалап, хой бүрүздөш 3,1 кг дүктү кыргып алып деп бектиген хүлээлгенин ала-ган, мурнуны хойжу Валентина Быштак-оолду социалисттик чарыкка кы-гырган.

Дуржулгалыг хойжу сендаж сөгүгө ээ болуп шыдаан. Оон кодананда төрүүр 446 хойдан 478 хураган камгалаттын алдынан. Ол дээрге чүс хойдан-на 106 хураган бо-луп турары ол-дур.

Д. Д. Эрендей бодуну бар арга-куралдарын сапал көргөш, дүк кыргып аларын чыда-биле чыл эгенинде алган хүлээлгенин өдө көргөш, ам хой бүрүздөш 3,4 кг дүктү кыргып аларын хүлээлгенин турар.

Бектиген хүлээлгени ап турарын бүгү-ле барым-даалары малчында бар. Ол олар-белчирин чөп ажыгаш, немеле чөмип берип, хонч чыгып сүт-биле доктаамал сугатары турар.

К. ООРЖАК.

БУЯНЫГ ИЕ

Норзамаа Дойбухаевна Ва-ймыс Ак-Эрик суурда билбес кижин ковар. Оон амыр-радынын амык болган күш-акжылчы чылдарын колдуу аңаа өртөк. Төрөө суурун хонгүлөр херекке бо-дунун тутун ол кижир кел-ген.

Сүт-бараан фермазынга сапалчыл келген чылдарын-да социалисттик чарыкка ча-гыс эвес удаа тилекти бо-луп, макталып келген. Ам-дыралын айы-биле суур-га-лаа акжылдаш, даагы хонгөш харымсалгалыг, кызымаан ол көргөшкөн. Оон өөнүн ишти Улаан-оол Чы-бак-оолович Эрендей партия, совет органдарга хой чыл акжылдан келген хоочун ко-ммунист.

Ваймыс Дойбухаевна — Ма-дыр-ие. Оон бир уругларын бо-лаш, кижизаткен. Ада-не ажы-тедүн төлөнтүг хама-а-тылар кылдыр кижизаткен дөш боттарында хамаар-жыр бүгү-ле чүдүлгөни кы-ган болган кышкы турар. Олар башкылар, школа, ада-не комитет-биле быжыг хар-ылдадыг. Төлөнтүг ада-не-нин уруглары боттарын дөш

салгаан. Ол улуу — Кытари-на башкы, Ынаа АССР-ин Дээди Советинин депу-тады Фанна Ланаа болган Январ-оол малчынар. Бир уруу Улаан-оол Чы-бак-оолович Эрендей ийи кедээ акжыл-агым инсти-тудун бо чымын доозар, зоо-техник тускай өртөмөгү бо-лур. Оон өскөлери школада эки өөрөшп турарлар.

Мадыр-ие пенсиялай бер-ген, ийи-лаа-даа суурда кулукта акжылдан турар. Акжылчы чонарын суг-биле үзүктө чок хандырар, ку-дукту арыг-шевер тургузар дөш бодундан хамааржыр чүдүлгөни ак сеткилдиг кү-сөшп келген. Херөжөөр чөвүлөшүн акжылданга ол доктаамал ийи-кейилгир кижип турар. Норзамаа Дой-бухаеванын бакыны арыг-шевер. Дамырак кудумчу-зунда үлгөргөш агиткарти-раларын бирээш. Ол мал-дарын, дагалы азырап, но-гааны өстүрүп турар.

Хой уруглуг буйаныг не-нин амдыралыг аас-кейик-тиг, тодуг-догаа, омак-хөгүлүг.

Т. ОНДАР.

Тес-Хем район.

ХЛЕБ ХОЛГА ЫНАК

Челябинск областа Фила-моново сууру тазарып бар чо-рааш амы аңаа чед береш ийи-де магазини кирейин баар кижин чок деп чугаалап болур ийида садын турар хлеб келер-гей чагай адамдын болган хоолчу. Суурун чурттагыч «үрүзү аңаа дүрүм баггар чоргаралары. «Новомас-ский» совхозун кол агроном В. Батюшев мынча дээр: «Хлеб холга ынак».

Дайын чылдарында ийи кожазы Алантас сууран (башкыр ылаан очуларга-га — «Алантас» деген) Фил-моновонун школазында о-кзөп өөрөшп турган. 12 кило-метр кожа сууран кышкы соотунда ол хой удаа кыла-шкан. Алдан дашты ол тып-паан, ийи-лаа-даа хлеб-ке-кижин күш-ажылы адын-дан артык үнелиг дээрин эки билди алган.

Таражыларын совхозка баштап өгөлдөшөн бар үжөч чыл өртөк. А оон өн беш чыл-да кол агроном болуп ту-рар. Тараа бүдүрүр талазы-биле совхозтун көргүзүлгөсүн чыл бүрүдө бектик келген.

Гектардан чүс пүз дүжү

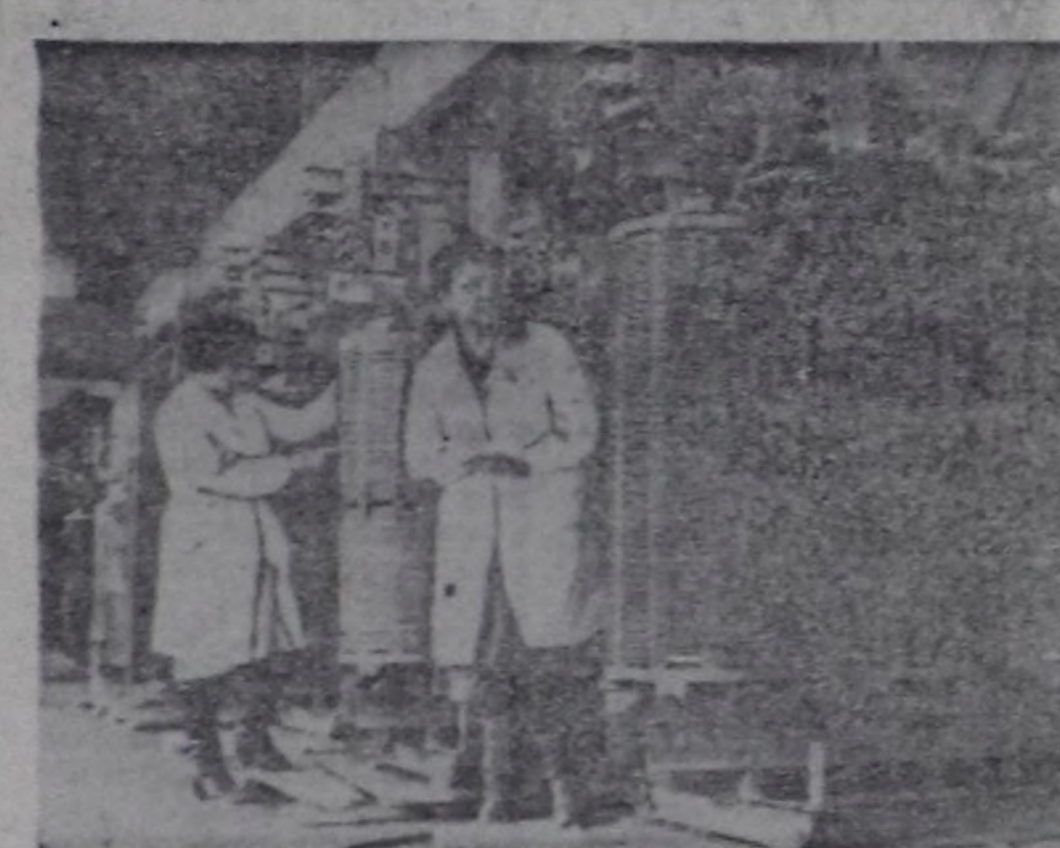
дөш дейсежиш турган үелер чоотка чад артык ийишкан са-дындырар. А кандаачал чылаа бөшк оон-лаа хой дүжүтүгү ап турар апарган. Эрткен беш чылда совхоз чыл бүрүдө гек-тардан 24 центнер болган оон-лаа бектик дүжүтүгү алы-шаан, күрүгөне тараа салары-нын сөс чыл планарын кү-сөшкөн.

— Оортан-лаа хойну алып бис — деп, Васильи Миха-лович чугаалашкан, кура-зыларын санап турар.

Ол куралдарын бирээш — кууун чазар тараа кулуктуларын. «Чулпан» деп көк-тараа үрөшп өртөк кан-таачал чылын бөшк бир гек-тардан 22 центнер дүжүтүгү берген. 1982 чылдын ку-сунда 800 гектар шөгө «Чулпанын» чаштырган.

— Эң ак үрөшп өстүрер, ажаап алып бичежк звенону дуржулгалыг механизаторлар составын кылдыр тургускап бис — деп, В. Батюшев чу-гаалаан.

Е. ТИЧЕНКО, СЭТА-нын көрө.



Март 22-де үнгөн «Шында», Республиканын аъш-чем программанын боттадыралыг чамдыг чугаа айтырыгы деп чүс-биле парлан материал-да черин ажыглаарын акжылтын улгатыры-нын дугайында чугаа бол-ган. Моон адаанга матери-алда чер ажылаагы техни-каны ажыглаарын акжылтын дугайында чугаалап турар.

Техника ажыглаарын акжылтын дыма хой фактор-лардан хамааржыр. Совхоз-тарда техниканы кадалаа-рын, техниктиг калдырыла-зын болган техниканын сеп-телгенин-даа совхозтар боттарынын күжү-биле болган Сельхозтехникумуни-бүд-үргөдөрүнүн дуаазы-биле кайы кире техникалык деңгээл-ге организастаандала эс-лөш, өскө-лаа акжылдар ол хамааржыр апарар. Бо талазы-биле чыл салынга айтылган хөмчөгөлөр шүтүзүп ийи-лаа, бектик де-нелиг боттадырын чоруда-ры негетинин турар. Техни-

каны чазып, тоймагалар, ол ийишк совхозтарже чет-челетинин техниканы бо-ла-гаш дерик-херекселерин өстүрүп факторларын моон сонгаар шиктирлук-биле бодурубас укурат. Чүгө дээрге четче эвес техника совхозтарга барган, ай-айы-биле, чамдыкта каш чыл улаштыр аңаа чылдар болган чооту-ла тоймагаларын каары практикадан көстүп турар.

Көдө акжыл-агым техника-зын бээр акжыл-дуузын улгатырынын эң чугаа фактору болза, чакы тарыл-галын, чымын аялган чер-нин баштайгы болган дараа-зында болбазардыктыг ийи, мал чөмөри белекчөш-кип, дүжүт ажаап алымын-нын болган күсүчү чер аны-ларга-лаа чымын чөмөри боттарынын, автомашина-ларын болган кобайлар-нын ийи ээлчегин акжылдар-ын организастаарын болур.

Айтырыгын мынча тургус-канын херө чүдө?

АЗЕРБАЙДЖАН ССР

Урегой — Ужгород аразы-газ дамчыкчызынын оруу-ла, чурттуу энергетиктиг тулуктарында Бакун кур-гаг трансформаторлар кымыр заводунун продукциязын калбаа-биле ажылап турар. Оон барык 70 хуузуна кү-рушенин Шынар демдөн тымыскаан.

ЧУРУКТА: хергелекчир-же чорударыга белен трансформаторлар.

О. ЛАТИВИНИН фотоу. СЭТА-нын фотохроникасы

ХОЙ ООЛДАШКЫНЫ АДАКТАЛГАН

Тока аттыг совхозтун Чаа-Кезик сабырынны хойжу бригаданын хойжурлары он бирги беш чылдыг өзөк чымын баштайгы айдарында чедирлестин акжылдары. Бо чымын Таңды-Улаанын де-вискээрине хар чута дүш-кен, соон чок болган. Оон уламдан мал кыштаглааш-кыны хүр өртп турар.

Хойжу бригадала төрүүр 7 кодан бар. Хой оолдашкыны адакталган. Бригада бо чымын 2748 хураганы камгалап алып хүлээлгөш. Ол хүлээлге ажык күсөштерин, Хойжулардан коммунист Ду-

куз-оол Биче-оолович Оюн-нун коданында төрүүр 485 хой шүтүп оолдашканы. Оон 520 хураганы онча-менди камгалап алган. Оон дуузал-чы кадарчызы малчынын уруу комсомолчу Октабрина Оюнуун ол акжылга үлүг-хуу-зу улуг. Ында самакчылар Кок-мыс Оюн, Спиринмаа Оюн олар чаш хураганарын хүлээп ал, оларын ажаап, чөмөгөр талазы-биле эки акжылдар турарлар.

Хойжуларын мурунда ам-лаа улуг сорулгалар туруп турар.

Н. ОЮН.

ДУЗАЛАШКАН

Наштир мал кыштан хүр-менди акжыры — мал-чыларын өдөн-кышканын ийи бадалаында база ха-мааржыр.

«Алан-Мадыр» совхозун албан организастыг бүдүр-ге коллективтерин малчын коданарын кышкы үдө ху-саажып, шөф дуузын чеди-рер чачыл болу берген Чоотка чад Ан-Даш ферма-зын коллективтерин (Брига-да С. Куулар), 10 кижин состав-тыг шөфчилер, малчы М. Сарыгларын кыштагы шөфчилер. Олар 300 ажыг хой кирер каяжанын көржө-нин хоораш, кодан де-вис-кээрин аптап-арыгаш бер-

генер. Аңаа Д. Монгуш, С. Каваа, Ш. Сарыглар ийи-кейилгир акжылдары.

Бригадир республикада кыштаглаашкынын чоруп турарын база «Мал кышта-лаашкынын чедирлестин» оорудар, 1982—1983 чылдын кышкы үдөш мал продук-туларын бүдүрерин база са-ларын көвүлөшп дөш Бүгү-энделдин социалисттик чары-кын калбартып дугайында «ЭКП ТК-нын, ССРЭ-нин Ми-нистрлер Чөвүлөшүнүн, ВЦСПС-тин, ВЛКСМ ТК-нын доктаалыг допчу чугаалап таныштырган.

О. ШИРИН-ООЛ.

СЭКП ТК-нын май (1982 ч.)

РСФСР: айтыр шиптирлеттинген

Кузбассын Анжиро-Суд-
ж-Шхтер хоорайжыга
жымын транспортчулары
пассажирлер шиптеши-
нин түлүк үеинде пассажир-
лер артыштырарынын айты-
рым шиптирлет алганнар.
Автобус доктар черлерде
мөмөшкөн хой кийи-даа,
«служебный» деп бийиктик
куруг маннап эртин чыгар
автобустар-даа ам козулбес
болган. Автобус маннап турар

УКРАИНА: кастар көвүдөөн

Республиканын муруну тү-
гүлдө — Тавриянын колхоз-
тарынын болгаш колхозтарынын
күш фермаларында кастар
көвүдөөн. Ажыл-айгылар ара-
зынын «Колхозтехспром»
агроплетир бүдүрүлгөсүнө
кастар өстүрүп, көвүдөтүрүп
күш баазаы тургустун-
ган. Бо чылдык баштайгы ол-
чазы — 20 муң кастардын
тагычылдарга чорудуп берген.

Херсон областын беш ажал-
агыларында кастар ажал-агы-
лы чедиринин сайырап турар.
Харков болгаш Днепрор-
петровск областынын колхоз-

БЕЛОРУССИЯ: келир салгалга
артып калыр

Несвижский чуртта өң хоо-
чун «Альба» деп арга-сад аи-
самбиз өгө баштай туруп тур-
ган шипи-биле келир салгалга
артып калыр. Ону катар
тургустарынын төлөвчелдиги
республиканын специалистери
ажылдап кылганнар.

Дорт чус чыл бурунгар
тургустунун харажында, болу-
нун озагай чаражынын тала-
зы-биле ам-даа кайгачык
болуп артышпаан. Ортунда
огулдуугу тыркылаачан
суг хоолдөндө «ол-бо тала-
лажи» шөйлүп чоруткан ка-
налдары, оларнын унарында
үжөн салдамдары, ан турлаа
болгаш фазан оймаа
база бар. 150 жызынын каас-

ГРУЗИЯ: бурун шагнын угулазы
чаа хептерде

Бурун шагнын национал
хеп каастар угулазы хөдөөн
грузин моделдерлер амы үе-
нин хевин каастарына хө-
регээр арганы тынканнар.
Оларнын моделдерин буугар
чаа хептерин Ордоникидзе
аттыг дааранылга фабрикалы
калбаа-биле кылгып үндүрө
берген. Техниканы бийлиги
ажылдааны ол хөдөөн амы

ЭСТОНИЯ: эки хөөнөр албаны

Нарвада «Балтис» завод-
тун парткомунун чамында өң
хөөн албаны тургустунган.
Оол шавынын бүдүрүлгө
ажылдакчыларына салган
бирги айтырмы дыка толар-
гай кылдыр тургустунган:
«бүдүн ээлчег дургустунда си-
лдерин бүгү күнүчери бери-
ши, эки хөөнүгү ажалдаары-
нарга чогум чүгү капталга
чугула болуп турары».

Бүдүрүлгөн партия коми-
тед чус-чус харажыларын ал-
ган. Чижээ, столовойнын
ажылдык экиндер болгаш
өлчөк хой ажалдаар черлерин
септеринин чугулазынын ду-
гаймыда сапалдар кирген. Ол
сапалдары боттандырган —
чангыс-даа дилег харым чок
артпаан.

Хана пардагазын болгаш
радиону лампачылар партком
«септерин хөөнүгү» деп ал-

Харысалгалыг
сорулгалар

БЕРЛИН. Бо чылдык час-
кы хову ажылдарында ГДР-
ниц муруну таламы округ-
тарынын тараажылары баптап
эгелеп кирген. Чурттуу согу
таламы райондарынын көрө
ажыл-агы бүдүрүлгө коопе-
ративтеринин ажал-агына
ры чакы тарагына база
эгелеп берген. Олар шөлдөргө
өмчилдиги чедирин, эрте
чакыр култураларын
тарым турар. 250 муң гектар
шөгө минералдык чөмүш-
дигелерин токкен.

Республиканын кооператив-
тараачыларынын мурунга
бо чылдык харысалгалыг со-
рулгалар турар турар. Олар
чазым чаштырар култура-
ларын 608 муң гектар шөгө,
картофельди—барык 438 муң
гектарга, чигир сөйкөсүн—
250 муң гектарга, погааны—
62 муң гектарга тарым өстү-
рер.

ГДР-ниц тараачыларынын та-
раа култураларын бо чылдык
250 муң тоннага немей көвү-
дөдөр болгаш пинтияны 10,3
миллион тонна пинтияны
бүдүрер.

ПРАГА. Чехословакиянын
муруну-барымын депискери-
де Шумавагы дагыларнда
геология шипчелел ажалда-
ры амы үеде улам калбарып
турар. Праганын «Геоиндуст-
рия» бүдүрүлгөсүнүн ажал-
агы чылдык калбарып турар.
— эрчи уурайлардан алдын-
шы шипчелел тавары болуп
турар.

Эвээш чарыг-
далдар-биле
БУДАПЕШТ. Венгриянын
дааранылга бүдүрүлгөсүнө
конкурс чарлаан. Оол козуку
—эң-не эвээш чарыгдалдар-

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

било бедик шынарын бедик
алмыр болуп турар. Ажыл-
агы болгаш социалист күш-
ажылдык бригадалары пест-
тавымын камаар талазы-би-
ло сапалдарын шипири, про-
дукциянын шынарына кон-
трольду боттандырып турар.

Күш-ажылдык бүдүрүлгө-
лүгү бедикер, кылдарынын
шынарын экиндер дөш де-
мисел Венгриянын чик
үстүрүлгө бүдүрүлгөсүн
де калбарган. Ажылдын про-
дукциянын ортаа кезин
дагыны чурттары, бирги
эзелде, социалист чурт-
тарга садылап турар. Вен-
гриянын бүдүрүлгөсүнө
кылган белек хөдөөн Со-
вет Эвээш чыл бурдо 70—
80 миллион рубль түгө са-
дып ап турар.

БЕЛГРАД. Улутур робот-
тарынын үшүк салгалын со-
вет болгаш югослав эртем-
дешер дем-биле чоготуп
турар. Чаа роботтарын элек-
троника-биле башкаар кыл-
дыр төлөвчел эгелген.
Робот техникасынын тала-
зы-биле ийн чурттарында ара-

зынга лады ажылдажыла
дугаймыла дугуржулаа бо
чылдык өтөшкө ат салган.
Ол дугуржулаага дүшүр
чаа роботтарын чоготуп ту-
рар.

Робот туудуугу талазы-би-
ло чус амыр намыр айтыр-
ларынын СССР-ниц болгаш
Югославиянын специалистери
ажылдап, шиптирлет тур-
рар. Программа башкарыла-
дыг демир кестерге чаа ста-
нотарын ийн чурттары
специалисттеринин дем кат-
тыштырган күженишкенине-
ра-биле чоготат. Оларнын
чоготатканы саналга компе-
лексин өнөргөткөсү, химияга,
харылаага, биологияга бол-
гон эмгекке калбаа-биле
ажылдаар. Ийн чурттары
эртемдешери атомун физика,
астрономия, геология тала-
зы-биле калы ажылдажы-
лаа база калбарып турар.

Чоннун эрге-
ажылынга
ГАВАНА. Чоннуң чаагай
чорун улам-ла бедикер со-
рулга-биле социал-экономи-
ка программаларын ботта-
дырында 1983 чылда Куба-
нын национал бюджетинде
хөй ажал-хөргөлөргөн түс-
кайлаан деп, республиканын
сак-хоо күрүс комитетинин
даргазы Франсиско Гарсия
Вальс журналистерге медет-
теген.

Бо чылдык чуртталга ба-
жынарын туудууга болгаш
септеринге фондур 6 хуу
көвүдөөн. Бөдөргөдөгө болгаш
кады камгалагына чарыг-
далдар ортумаа-биле 3 хуу
көвүдөөр. Эртемге, культу-
рга, спортка чарыгдалдар—2
хуу угадыр.

ПНОМПЕНЬ. Кампучиянын
суг транспортунун ажылдык
катан тургузуу турар. Эртем
чылдык Пномпенянын хем
транспортунун ортоон дамы-
чылар 43 муң тонна чүкүт
дамыткан.

КАРАЧИ. Совет Эвээштин
техниктиг дулаанымы-биле
кады камгалагына чарыг-
далдар ортумаа-биле 3 хуу
көвүдөөр. Эртемге, культу-
рга, спортка чарыгдалдар—2
хуу угадыр.

Митинг чүсө чугулаан
Пакистанын бүдүрүлгө ба-
гаш сөүртүлгө транспортунун
министри Санд Казир мита-
лурга талазы-биле Пакистан-
нын национал кадарарын бе-
леткөөрүнүн хөргөгө совет
специалисттерин улау салым-
чынын демгелдери болгаш Ка-
рачинин металлургия заводу
пакистан-совет кады ажылда-
жылдаа чус чегин ээлеп ту-
рар дээрин ошолон айткан.

РАНГУН. Биримин Чугула-
дан административтик райо-
нуу улауусу медициналык
клиниканы ажалттырган. Эм-
нээшкенин чанчыл болган ар-
галарын чоготкочу буу-биле
ажылдарынын республикада
боттандырып турар программа-
зынга дүшүрүп ол клиника
тургустунган. Бөдүүн кижилер-
нин он-он салгачыларын дамы-
чыл келген эмнээшкни дургужу-
галарын өөрчөтүп шипчелер та-
лазы-биле улау ажылдар
чуртта чорутууну турар, түс-
кай эртем-шипчелерге теат
ажылдап турар. Биримин бу-
туге медицина институттары-
нда болгаш учкылариде чо-
гуур факультеттер ажалтты-
гылаан. Ажылдан медээлер коз
сорулгалары боттандырылган —
чонуну элчинна хандырылган
зынга ажылдап турар.

ДХАКА. Индий океанын
тайбың зонасы болууларында
америк империализминин чөмө-
шкенин кол шалтык бо-
луп турар дээрин багланган
«Нотун багдала» солуи бижир
турар.

АКШ эрчи күрүсөөрүнүн
иштики херектеринче ажы-
биле холгаарлап, шериг күп-
терин көргөдөп турар. Индий
океанын бассейниде дүшүрү-
лүгү байдалды кошкарды-биле
делегет интиселаженин то-
даргай күженишкенин Ваши-
нгтон улау турар. «Нотун
багдала» солунун ошолон
демгелген турар болза, Ва-
шингтонун дайын авиатор-
ларынын политикасында отта-
лааы турарын, делегетин ин-
тер-бур райондарында америк
терриделди челип алыр дээр
оралдажыкчылариде отта-
лааы турарын АКШ-тың чөмө-
шкенин херчелеп турар.
(СЭТА).

«Өзүм Сальвадорда амыды-
раалды хевир болган» деп,
ол чуртка барып чораян жур-
налистер бизин турар апар-
ган. Вашингтонга делетикен
Сальвадорда шалкылаачы
чарыкчылар солгү үш чыл
дугулаа чурттуу 40 муң
тайбың чурттакчыларын, кол-
дуула кырганнарын, херо-
женинни, бичи уругларын
ууткап чок кылган.

Сальвадордун чоңа уду-
р дөргө хунтааны делетикен
ге амы сал-хоо чылдыла Ая
бизик АКШ-тың конгресси-
нде 225 миллион долларын
зипеп алган болуп турар.
Америк шериг боо-чөпсөң,
техниканы Ая бизик Саль-
вадордун дерзин хунтааныга
берип турар. Хөй муң сал-
вадор солдаттарын болгаш
офицерлерин АКШ-тың де-
вискөөрине болгаш Панама
каналынын зонасына америк
офицерлер өөрчөткен. Америка
шериг чөвүлчелери сал-

вадур улуска удуз дөргө да-
мынга дөргө-биле кыркып ту-
рар.

ЧУРУКТА: Сальвадордун
тайбың чурттакчылары шаа-
жылаачыларын доктаамал
кыжанышкынын алаанда
туруп турар. Араатангы со-
латтар бичи чаштарын бе-
ани кам-хайыра чокка узу-
ткан турар.

АП—СЭТА-ның фотоу.

Ол бүгүн катая амыра,
үстүлө айттыгынын иш-
кин, мылым ажал-агыны
эвээс чорутардан чылдык-на
болдунар каража-когаралар
13 млн. рубль челин турар.
ыр.

Районнарың агроплетир
каттыкчынын и амырын
ажылдакчылар, совхозтар-
нын директорлары болгаш
специалисттер-даа экономик-
тиг ажалы шиптирлеп өр-
гөшкенин кылдыр ол тала-
зы-биле хөй-хөй практикти
ажылдарын чорудур ужурун
Ының ажылдарга лараа

Устүлө байдалды көргү-
зүп турар толаргай чиктер-
ин ап көрөдөтөр. Бир эвээш
маалы чедирин чөмөр
септерин эки организаста-

турар эң шыгым айтыр-
ларың бирөө—республика-
нын совхозтарында экономик-
тиг байдалы, экономиктиг
ажылдык делегет бооп ту-
рар. Республиканын совхоз-
тары Х болгаш XI беш чыл-
дарың баштайгы ийн чы-
лында бүдүрүлгөсүн чылда-
ла 23-тен 33 млн. рубль чедир
каражалыг кылдыр чорудуп
турган. Чугаа 3—4 совхоз ка-
ража чокка ажалдап турга-
ны билинген.

Бо талазы-биле чөнтү
чылдааганнар база турган-на
хылган. Чижээ, агаар-бөйдүс-
түг болгаш чер-хөргөсүнү-
да тараыма чон байдала-
рынын ужуру-биле дүжүтү
болгаш мал ажылынын про-
дукциян чедир албай кел-
ген. Партия болгаш казан
миди чөнтү тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Совхозтарга малдың уксаал
жыгыларын экиндер ажалы
талазы-биле планарын (ук-
саажылыга ажылынын пла-
ны) чыл санмыла-ла тургу-
зар ужурап.

Ол ишкеш совхозтарына
гаалыктын чонуну хулаа ма-
лынын баш сапш пинтияны
өстүрерге, мал ажылынын
продукциян бүдүрер бол-
гаш сапш. сайгар талазы-
биле дуламы чедирин чугула
бооп турар.

4. Совхозтарда экономиктиг
механизмдерин сайкардыры.
Сонгаарлап болбас хөм-
өгөөр ач чорударын пегең

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин
бүтүрү эң-не харысалгалы
болур ужурап.

Ол сорулгаларын чедип
алыр диге, чүгө чангыс чу-
гула пегеде бар. Ол болаа
даандырган ажылын кижин
бүтүрүп харысалгалы
коор болур. Ол маалыла
торүрү малды тарым бооза-
дырынга, чаш маалы дорук-
тур азырап өстүрерге, ма-
лы үгөдүп тургустарына
болгаш ишкес-комитеттерин-
ге, чогуур зооветеринария
хөмөгөөр кылмы чорула-
рынга болгаш пинтиянын ма-
лын орлап, төтөгөлөр чо-
руктан камгалаарына кижин



Ол аразында Михаил эзер дегенден сүзгөнүңүз жеке шаан алган, хулбустун бир таламы будун оора шаан эгедей берген.

Хоотун аңчы экинчи ол тала чедир бодаваан аяктын мичама деп сонсатып каан:

— Адыр, Миша. Аңчы кижик эки аңчыдан ужалар боордан бакка, кайкан-даа каарган, кускун сеге албас чүмө болбай.

— Чок, хака, аңчың ийи буду шуут будун-дур. Оора шапкан, дегенден алза даш...

— Хоржок, хоржок. Бу хулбусту төтөгөктөнүңүз үш отугдан балыктаган, ону бодаваан идегетти карап чыда хемчегенди өтгөн болбай.

— Чоо, мен-даа, хакай, шоогуз ыраадым. Уш-ле элик кордум. Бир саржыктыг болдум, ол-ла.

— Ол-даа болза магадгы чаагай олча-дыр. Оран-таңды кекениге кайкан-даа өкшөлө-

улуз аңчы экинчи шуут хоруп каан.

— Шыл-даа-дыр ийи, хака, ам билдим — даш, Миша сүгөйи хайтай берген.

— Идыг-даа болза хулбусту мыймаң хундүлөсөк хоржок, ооз. Бу чүгөн моозун албайтыр көдүрүкчө челип турда, кайы хире чараш ийик! Харий оң сес адыр чараш мыйыстарым ойташ, одагык ашпаара, ону дөмөй-ле колай хемирин чыккалар-ла болбай — деп, хоотун аңчы аңчы экинчи сүмөзгөн.

Аңчылар аң мыйызын арт-чары, чарыларын мунташ, арганы ерү чортуп чоруп каан.

— Миша, че, бо эртен чүшү көрдүңү?

— Чаа, мен-даа, хакай, шоогуз ыраадым. Уш-ле элик кордум. Бир саржыктыг болдум, ол-ла.

— Ол-даа болза магадгы чаагай олча-дыр. Оран-таңды кекениге кайкан-даа өкшөлө-

улуз аңчы экинчи шуут хоруп каан.

— Шыл-даа-дыр ийи, хака, ам билдим — даш, Миша сүгөйи хайтай берген.

— Идыг-даа болза хулбусту мыймаң хундүлөсөк хоржок, ооз. Бу чүгөн моозун албайтыр көдүрүкчө челип турда, кайы хире чараш ийик! Харий оң сес адыр чараш мыйыстарым ойташ, одагык ашпаара, ону дөмөй-ле колай хемирин чыккалар-ла болбай — деп, хоотун аңчы аңчы экинчи сүмөзгөн.

Аңчылар аң мыйызын арт-чары, чарыларын мунташ, арганы ерү чортуп чоруп каан.

— Миша, че, бо эртен чүшү көрдүңү?

— Чаа, мен-даа, хакай, шоогуз ыраадым. Уш-ле элик кордум. Бир саржыктыг болдум, ол-ла.

— Ол-даа болза магадгы чаагай олча-дыр. Оран-таңды кекениге кайкан-даа өкшөлө-

улуз аңчы экинчи шуут хоруп каан.

— Шыл-даа-дыр ийи, хака, ам билдим — даш, Миша сүгөйи хайтай берген.

— Идыг-даа болза хулбусту мыймаң хундүлөсөк хоржок, ооз. Бу чүгөн моозун албайтыр көдүрүкчө челип турда, кайы хире чараш ийик! Харий оң сес адыр чараш мыйыстарым ойташ, одагык ашпаара, ону дөмөй-ле колай хемирин чыккалар-ла болбай — деп, хоотун аңчы аңчы экинчи сүмөзгөн.

Аңчылар аң мыйызын арт-чары, чарыларын мунташ, арганы ерү чортуп чоруп каан.

— Миша, че, бо эртен чүшү көрдүңү?

— Чаа, мен-даа, хакай, шоогуз ыраадым. Уш-ле элик кордум. Бир саржыктыг болдум, ол-ла.

— Ол-даа болза магадгы чаагай олча-дыр. Оран-таңды кекениге кайкан-даа өкшөлө-

улуз аңчы экинчи шуут хоруп каан.

— Шыл-даа-дыр ийи, хака, ам билдим — даш, Миша сүгөйи хайтай берген.

— Идыг-даа болза хулбусту мыймаң хундүлөсөк хоржок, ооз. Бу чүгөн моозун албайтыр көдүрүкчө челип турда, кайы хире чараш ийик! Харий оң сес адыр чараш мыйыстарым ойташ, одагык ашпаара, ону дөмөй-ле колай хемирин чыккалар-ла болбай — деп, хоотун аңчы аңчы экинчи сүмөзгөн.

Аңчылар аң мыйызын арт-чары, чарыларын мунташ, арганы ерү чортуп чоруп каан.

— Миша, че, бо эртен чүшү көрдүңү?

— Чаа, мен-даа, хакай, шоогуз ыраадым. Уш-ле элик кордум. Бир саржыктыг болдум, ол-ла.

— Ол-даа болза магадгы чаагай олча-дыр. Оран-таңды кекениге кайкан-даа өкшөлө-

улуз аңчы экинчи шуут хоруп каан.

— Шыл-даа-дыр ийи, хака, ам билдим — даш, Миша сүгөйи хайтай берген.

— Идыг-даа болза хулбусту мыймаң хундүлөсөк хоржок, ооз. Бу чүгөн моозун албайтыр көдүрүкчө челип турда, кайы хире чараш ийик! Харий оң сес адыр чараш мыйыстарым ойташ, одагык ашпаара, ону дөмөй-ле колай хемирин чыккалар-ла болбай — деп, хоотун аңчы аңчы экинчи сүмөзгөн.

Аңчылар аң мыйызын арт-чары, чарыларын мунташ, арганы ерү чортуп чоруп каан.

— Миша, че, бо эртен чүшү көрдүңү?

— Чаа, мен-даа, хакай, шоогуз ыраадым. Уш-ле элик кордум. Бир саржыктыг болдум, ол-ла.

— Ол-даа болза магадгы чаагай олча-дыр. Оран-таңды кекениге кайкан-даа өкшөлө-

улуз аңчы экинчи шуут хоруп каан.

— Шыл-даа-дыр ийи, хака, ам билдим — даш, Миша сүгөйи хайтай берген.

— Идыг-даа болза хулбусту мыймаң хундүлөсөк хоржок, ооз. Бу чүгөн моозун албайтыр көдүрүкчө челип турда, кайы хире чараш ийик! Харий оң сес адыр чараш мыйыстарым ойташ, одагык ашпаара, ону дөмөй-ле колай хемирин чыккалар-ла болбай — деп, хоотун аңчы аңчы экинчи сүмөзгөн.

Аңчылар аң мыйызын арт-чары, чарыларын мунташ, арганы ерү чортуп чоруп каан.

— Миша, че, бо эртен чүшү көрдүңү?

— Чаа, мен-даа, хакай, шоогуз ыраадым. Уш-ле элик кордум. Бир саржыктыг болдум, ол-ла.

— Ол-даа болза магадгы чаагай олча-дыр. Оран-таңды кекениге кайкан-даа өкшөлө-

вес чүмө болбай. Одааыс кургулаваан-ла-дыр, эр-хей! — дей тыртып кааш — көрөм, Миша, буруй чап-чаа! — бөр дини бо арганы куду халым баткып, истек барым, олчалан албас сен бе, мыймаң дег-дир — даш, аңчы даягымы-жының уку-биле чары кырылдап исти эриген көргөн.

— Удатпаанда-ла Мишаның тозовлазы минаар «тог-га» дрон, Миша арганы өрү аяным коңчуг, кызыл кудуруктуг диниң астынан чортуп кез чором.

— Кексэдиңдей бөргөн. Кур-гаг бораан быккайп турда, аңчылар одаага чоочулап кел чоруй көргө, бараан чү-эриниң ийи асты одаг ча-дында баглан каан; от кы-дында ийи кижик кестуң отурап, Одаг чоотугда баг-лан каан Калдарактың «эзе-ри» келди! дронинг, чымча-дыр эрген уш диниңагай.

Аңчылар боттарыңың өзү-чүмү-биле менди-лекип, хөөрөжн эгелзөн. Одага олтурган аалчы аңчыларынн бирээси — Кол Иван, бирээси — район төвү чурттуг, дарга-ла болуу дег, база анык эр болган. Кол Иванны Теве аңчы чөлө таным; кайгалымаар, хөөрөжн, аң-чы-даа, аңчылар-даа — ий-ди анык эр-ле болбай.

Кол Иван одаг ээси аңчы-ларын аргы-дегизип, тог-тан көрүп олтура, шала кочу-лай аарак айтырган:

— Аңчыларын аргы-де-гизип-даа хирелдип чоп, чүг-лө хулбусту куу мыйызын дегенде алгай! Оңу болап та кымдай ужалапкан хала?

Ону чор боор, ха-ха.

Иванниң эки база катты-рыпкан.

— Кыжырттын олтурбай, доо ол эгетте дууш тоотал олтурган болаанар калдыг чүмөт, Иван — деп, Теве аң-чы ону чөмөй аарак согалып.

— Харий аң, хака, одага мурунай келген хирелдип, от-ту бөзүн сегидир чүшкүрү албас, доорбаштар бо эңде-рик чытпаанар чүйү, ону-даа отче кыр каавытпас, от хулбусту дегенде олтурар — бо-даа ластымаар эрлер эвес дептир аа? — дигенен, Ми-ша база-ла аалчыларынн кө-гөжнниң улур чөмөйи каан турган.

Район төвү чурттуг эр көс кырында бичин борбак эгет бажырган, соотун-ла аңдар-дугаар катталып олтурар ий-ди болган. Күжүр Миша ийи дэон астып, хаваан дүшкөн, одагың кекертеп эде-де салгылап, улур чүшкүрүн чып баптап көдүрүп эскел-теп, одагык кыр октагылап каапкан. Бичин болташ, күнуг дит чүшкүтүн чадар оду чалымыталып үнүп, одагың аял-шынч кырып-кен, Миша база-ла кованы шаарартып көдүргүзгөн, он харын даягымы-биле коп-таргылап, каттап аяпкан. Мишаның доорбаштар үзм хөгзөргөн, ам чалымытал-дыр хем эгелзөн.

— Пе, пе! Пенезек! — динишпаан, аалчы аңчылар от кымылап келээр олтурар ан тургузган.

Теве аңчы Михаилын са-лып чүшкүрүн улур олуп мактап, даштын кылдыг бу-дуктарчыче ору көргөт:

— Эр кижиниң эрген —

эки одага, оң чыргалы — ээр-сарыг даштын доотунде деп чүмө бар болган. Че, Ми-ша, аалчыларынн ашкары-чөмөрип көр Таштыг чугаа-лажы көрөзгөн! — деп кааш, ам-эде-де олтуруп алган.

Михаил-даа аялдам, аял бурунайын-ла турган, эли-тиң ужалыг будун эде кески-лөш, улур чөмөйи ташыкта дүшкөн. Аңчыларынн чугаа-сооду ам-ла шуудай эгелзөн:

— Че, Иван, бо күзүн каа-кайа диниң чоруду, кайы хире олча-омактыг болдуң, ам кайнаар хире чор сийер? — сүт-сүт деп, одаг ээси улур аңчы айтырып үнгөн.

— Бистер, колхоз аңчыла-ры көзөк эрлер, база промхоз аңчылары баштай-ла күзүк хой боорга, сентийр айда Көргү-реме хем иштине кузуктап-кузуктап, ооусту апаа бели-дир сериал каан бис. Оң соода дини хуусааң челип көргө, астыг барып Улур-Кыры диниңде ийи алап, диниң-даа хой болган инар. Хулбайраан, хар деп чүвө улугады бөөргө, чалып келген бис. Бо чылып Улур-Кырга диниңиниң хойу бар-ле мы-дыг болдунайаң. Эзешти-ле олчалап кижик 150-диг ча-нып келди. Ам эшкент көр-зе бе даш, бо мынчаар чо-руп тур бис. Элик сүргөн аң-чылар-ла хой болуу чүв-дир. Бис куруг эске дүжүн чор бис ийиң. Чугаа хем элик олчалап, Одааыс дуга ол хем ол чалымыла Бай-Дуга — деп-ле, Иван те-каан-ла олтур-ган.

Одаг-омактыг пымбай-ла эрлер-дир сийер! Бис ол лицензия дээр чөшпөзөл

М. МЕНДУМЕ.

(Уланчымы).

Час келген. Хемерде бол-гаш хөдөрдө дош хунуң чылыг херелдерине чорту-арин, адза хоозалы, бажыг эвес апаар. Иччангаш оң кырынга турган кижилер, мал, машина-техника сугже ойлу-п, жүжө берип болур.

Март 9-та Кызылдын «Вос-ток» районунуң дужунга Каа-Хемни кекин бар чороман ав-томобиль сугже ойлуп дүш-кен. Аас-кежик болуп, дош адаанда сугуң терең шоолуг эвес болган.

Мартын 12-де ол-ла район-га 11—12 харыг школачы-лар дошка чунгулап, аңаа ойноп турган, база-ла оза-ондакка таварыш часкалар.

Бо дээрке кичээндирин тур-рар чижектер-дир. Иччангаш уауларга, уругларга чазып дош кырынга ойнаары, тус-

Сутга аймылга таварыш-каннары камгалаары хамаа-тыларын хулээгези. Тава-рылга болуп дош ойлуу бол-за, аймылга таварышканна-ры камгалаары, калбак май-заны, уауң хендирин, чинк ча-даны болташ өске-даа херек-сездери ажылап болур.

Часкы дош кырынга бол-гаш дош бажыкымынн уезинде онза серечилдиг болуу хамааты бүрүзүнү хулээгези.

М. БОБЫЛЕВ,

республиканың ОСВД чө-вүлениң даргазы.

Час келген. Хемерде бол-гаш хөдөрдө дош хунуң чылыг херелдерине чорту-арин, адза хоозалы, бажыг эвес апаар. Иччангаш оң кырынга турган кижилер, мал, машина-техника сугже ойлу-п, жүжө берип болур.

Март 9-та Кызылдын «Вос-ток» районунуң дужунга Каа-Хемни кекин бар чороман ав-томобиль сугже ойлуп дүш-кен. Аас-кежик болуп, дош адаанда сугуң терең шоолуг эвес болган.

Мартын 12-де ол-ла район-га 11—12 харыг школачы-лар дошка чунгулап, аңаа ойноп турган, база-ла оза-ондакка таварыш часкалар.

Бо дээрке кичээндирин тур-рар чижектер-дир. Иччангаш уауларга, уругларга чазып дош кырынга ойнаары, тус-

Сутга аймылга таварыш-каннары камгалаары хамаа-тыларын хулээгези. Тава-рылга болуп дош ойлуу бол-за, аймылга таварышканна-ры камгалаары, калбак май-заны, уауң хендирин, чинк ча-даны болташ өске-даа херек-сездери ажылап болур.

Часкы дош кырынга бол-гаш дош бажыкымынн уезинде онза серечилдиг болуу хамааты бүрүзүнү хулээгези.

М. БОБЫЛЕВ,

республиканың ОСВД чө-вүлениң даргазы.

Час келген. Хемерде бол-гаш хөдөрдө дош хунуң чылыг херелдерине чорту-арин, адза хоозалы, бажыг эвес апаар. Иччангаш оң кырынга турган кижилер, мал, машина-техника сугже ойлу-п, жүжө берип болур.

Март 9-та Кызылдын «Вос-ток» районунуң дужунга Каа-Хемни кекин бар чороман ав-томобиль сугже ойлуп дүш-кен. Аас-кежик болуп, дош адаанда сугуң терең шоолуг эвес болган.

Мартын 12-де ол-ла район-га 11—12 харыг школачы-лар дошка чунгулап, аңаа ойноп турган, база-ла оза-ондакка таварыш часкалар.

Бо дээрке кичээндирин тур-рар чижектер-дир. Иччангаш уауларга, уругларга чазып дош кырынга ойнаары, тус-

Сутга аймылга таварыш-каннары камгалаары хамаа-тыларын хулээгези. Тава-рылга болуп дош ойлуу бол-за, аймылга таварышканна-ры камгалаары, калбак май-заны, уауң хендирин, чинк ча-даны болташ өске-даа херек-сездери ажылап болур.

Часкы дош кырынга бол-гаш дош бажыкымынн уезинде онза серечилдиг болуу хамааты бүрүзүнү хулээгези.

М. БОБЫЛЕВ,

республиканың ОСВД чө-вүлениң даргазы.

Час келген. Хемерде бол-гаш хөдөрдө дош хунуң чылыг херелдерине чорту-арин, адза хоозалы, бажыг эвес апаар. Иччангаш оң кырынга турган кижилер, мал, машина-техника сугже ойлу-п, жүжө берип болур.

Март 9-та Кызылдын «Вос-ток» районунуң дужунга Каа-Хемни кекин бар чороман ав-томобиль сугже ойлуп дүш-кен. Аас-кежик болуп, дош адаанда сугуң терең шоолуг эвес болган.

Мартын 12-де ол-ла район-га 11—12 харыг школачы-лар дошка чунгулап, аңаа ойноп турган, база-ла оза-ондакка таварыш часкалар.

Бо дээрке кичээндирин тур-рар чижектер-дир. Иччангаш уауларга, уругларга чазып дош кырынга ойнаары, тус-

Сутга аймылга таварыш-каннары камгалаары хамаа-тыларын хулээгези. Тава-рылга болуп дош ойлуу бол-за, аймылга таварышканна-ры камгалаары, калбак май-заны, уауң хендирин, чинк ча-даны болташ өске-даа херек-сездери ажылап болур.

Часкы дош кырынга бол-гаш дош бажыкымынн уезинде онза серечилдиг болуу хамааты бүрүзүнү хулээгези.

М. БОБЫЛЕВ,

республиканың ОСВД чө-вүлениң даргазы.

Час келген. Хемерде бол-гаш хөдөрдө дош хунуң чылыг херелдерине чорту-арин, адза хоозалы, бажыг эвес апаар. Иччангаш оң кырынга турган кижилер, мал, машина-техника сугже ойлу-п, жүжө берип болур.

Март 9-та Кызылдын «Вос-ток» районунуң дужунга Каа-Хемни кекин бар чороман ав-томобиль сугже ойлуп дүш-кен. Аас-кежик болуп, дош адаанда сугуң терең шоолуг эвес болган.

Мартын 12-де ол-ла район-га 11—12 харыг школачы-лар дошка чунгулап, аңаа ойноп турган, база-ла оза-ондакка таварыш часкалар.

Бо дээрке кичээндирин тур-рар чижектер-дир. Иччангаш уауларга, уругларга чазып дош кырынга ойнаары, тус-

Сутга аймылга таварыш-каннары камгалаары хамаа-тыларын хулээгези. Тава-рылга болуп дош ойлуу бол-за, аймылга таварышканна-ры камгалаары, калбак май-заны, уауң хендирин, чинк ча-даны болташ өске-даа херек-сездери ажылап болур.

Часкы дош кырынга бол-гаш дош бажыкымынн уезинде онза серечилдиг болуу хамааты бүрүзүнү хулээгези.

М. БОБЫЛЕВ,

республиканың ОСВД чө-вүлениң даргазы.

Час келген. Хемерде бол-гаш хөдөрдө дош хунуң чылыг херелдерине чорту-арин, адза хоозалы, бажыг эвес апаар. Иччангаш оң кырынга турган кижилер, мал, машина-техника сугже ойлу-п, жүжө берип болур.

ХЕРЭЭЖЕННЕР КЕЖЭЭЗИ

«О-Шыла» совхозтун аял-шын херээженнеринге тураскааткан даштанымга кекээни сууртун Култунга бажыкында чоотка чаа болуп эрткен.

Социалист чарыштың тилекчиз мурнакчы херээ-женнерге шаңналарын ты-ыскан. Ол кекээге херээ-женнер чөмүлсү уран-ше-верлерин даараан болташ аргаал кылыларынн агит-квартиралар айы-биле дел-

С. АРТЫНА.

СПОРТКА ЫНАКТАРГА

«Тэли» совхозтун Кызыл-Дар салбырында көдө Кул-тура бажыкында солун кек-жээлер ууда-дараа болтулар.

Чоотка чаа апаа школаңы бажыкылар көдөктининн ба-ла клуб чөмүлсүниң кыр-жилтези-биле «Авам, атам база мен—спортчу өг-бүлө» деп кекжэ солун эрткен.

Эстафетаны дүргөн маңлап эртеринге, скакалкага мерге-

Д. САЛЧАН.

ЧАСКЫ ДОШКА КИЧЭЭНГЕЙЛИГ БОЛУҢАР

Час келген. Хемерде бол-гаш хөдөрдө дош хунуң чылыг херелдерине чорту-арин, адза хоозалы, бажыг эвес апаар. Иччангаш оң кырынга турган кижилер, мал, машина-техника сугже ойлу-п, жүжө берип болур.

Март 9-та Кызылдын «Вос-ток» районунуң дужунга Каа-Хемни кекин бар чороман ав-томобиль сугже ойлуп дүш-кен. Аас-кежик болуп, дош адаанда сугуң терең шоолуг эвес болган.

Мартын 12-де ол-ла район-га 11—12 харыг школачы-лар дошка чунгулап, аңаа ойноп турган, база-ла оза-ондакка таварыш часкалар.

Бо дээрке кичээндирин тур-рар чижектер-дир. Иччангаш уауларга, уругларга чазып дош кырынга ойнаары, тус-

Сутга аймылга таварыш-каннары камгалаары хамаа-тыларын хулээгези. Тава-рылга болуп дош ойлуу бол-за, аймылга таварышканна-ры камгалаары, калбак май-заны, уауң хендирин, чинк ча-даны болташ өске-даа херек-сездери ажылап болур.

</